

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ У КРАГУЈЕВЦУ

У Спомен-парку “Крагујевачки октобар” у Шумарицама одржана је државна церемонија поводом обележавања Дана сећања на жртве у Другом светском рату и 80-годишњице масовног стрељања цивила у Крагујевцу. Председник Србије Александар Вучић је након помена страдалим, који је служио епископ шумадијски Јован са свештенством, положио венац код споменика “V3”, подигнутог на месту где су 21. октобра 1941. године немачке окупационе снаге стрељале ђаке и професоре крагујевачке гимназије.

Представници УПВЛПС присуствовали су овој манифестацији у саставу делегације СУБНОР Србије.

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ У КРАЉЕВУ

У Краљеву је 14. октобра одата пошта грађанима које су Немци у безумном хиру стрељали од 15. до 20. октобра 1941. године. На месту погибнице краљевачких мученика подигнуто је спомен-обележје. Ту је 1997. године блаженопочивши патријарх Павле са свештенством одржао парастос. Традиција се наставља, Краљеве жртве језивог немачког масакра не заборавља, пошта им је одата и ове године. Међу 2.300 стрељаних Краљевчана су и 473. радника и инжењера Фабрике авиона Краљево, коју су Немци сравнили са земљом.

ДАН 63. ПАДОБРАНСКЕ БРИГАДЕ

На војном аеродрому „Наредник-пилот Михајло Петровић“ у Нишу одржана је 14. октобра свечаност поводом Дана 63. падобранске бригаде и Дана војних падобранаца, који се обележавају у спомен на 14. октобар 1944. године, када је у војној бази Барија у Италији формиран Први падобрански батаљон Народноослободилачке војске Југославије. Припадници 63. падобранске бригаде обележили су и крсну славу јединице, Шокров Пресвете Богородице, а свету архијерејску литургију је тим поводом служио епископ нишки и војни Арсеније.

ДАН ОСЛОБОЂЕЊА БЕОГРАДА

наредник-пилот
Љубиша В. Новаковић

У Спомен-парку “Јајинци” обележава се Дан сећања на страдање Срба, Рома и Јевреја на том стратишту у Другом светском рату. Међу њима је био и наредник пилот Љубиша В. Новаковић, стрељан на том стратишту 1943. године.

Град Београд обележио је годишњицу ослобођења у Првом и Другом светском рату. На комеморацији на гробљу ослободилаца Београда испред УПВЛПС присуствовао је Саша Јовановић, заставник летач у пензији.

Венци су положени и на споменик совјетским ветеранима који су погинули у авио-удесу на Авали 1964. године.

СЛОВЕНСКИ ШТИТ

Припадници РВ и ПВО Војске Србије и Ваздушно-космичких снага ОС Руске Федерације успешно су привели крају вежбе „Словенски штит 2021“ и „БАРС 2021“, које су у октобру реализоване у Републици Србији.

На вежби „Словенски штит“ увежбаване су борбене радње и поступци заједничке групације ПВО у операцији заштите стратегијског објекта од извиђања и дејства из ваздуха, док су у оквиру вежбе „БАРС“ реализована увежбавања мешовитих посада ловачке авијације и хеликоптерских јединица за извођење борбених задатака у дневним и ноћним условима.

Припадници 250. рбр за ПВД су током вежбе „Словенски штит“ извршили бојева гађања циљева у ваздушном простору артиљеријским и ракетним наоружањем, као и циљева на земљи артиљеријским наоружањем.

Погођене су све мете, а припадници артиљеријско-ракетних јединица ВС за ПВД су још једном показали да су способни да одговоре на све изазове које доноси савремено ратовање.

Летачке активности мешовитих посада на вежби „БАРС“, реализоване у рејонима војних аеродрома у Батајници и Лађевцима и полигона „Пасуљанске ливаде“, обележили су задаци контроле и заштите ваздушног простора, као и трагања и спасавања. Први пут су на вежби учествовали и хеликоптери Ми-35.

ГАВРАН – ДРОН УБИЦА

Нови производ компаније „Југоимпорт“, дрон „Гавран“ је извиђачко-ударна платформа намењена за извиђање у реалном времену и ударе на широки спектар циљева иза фронта у дубини непријатељске позадине. „Гавран“ обезбеђује осматрање у реалном времену, аквизицију циљева, препознавање циљева по принципу свој-туђ и дејство на уочене циљеве. Дужина дрона је 4,5 м, размак крила 3,2 м, а висина са точковима 0,7 м. Борбени радијус домаћег дрона-убице износи од 50 до 100 км, зависно од рељефа и дужине линије извиђања.

Дрон-убица ради са неколико дрона којима се управља са истог КМ преко заштићеног радио-линка. Уништава све врсте циљева на земљи – тенкове и оклопна возила, крупна ПВО средстава, радаре, артиљерију и ракетна артиљеријска средства, пешадију на отвореном и у заклонима и друге мобилне и стационарне циљеве на земљи, борбене чамце и дроне. При крају је пријем тог система, обучене су посаде извршено је бојево гађање ракетом на полигону у Никинцима.

Максимални домет „гаврана“ је 150 км при крстарећој брзини од 120 км/ч. Примарна употреба овог дрона-убице представља кружење изнад бојног поља у року од 30 минута и на даљини од 50 км од командног центра. Максимална висина лета је 1.500 м. Маса самог дрона је 35 кг, а полетна маса дрона са корисним теретом 50 кг.

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. новембра 1919.** године, у Београду је основана прва Метеоролошка станица за потребе ваздухопловства.

- **1. новембра 1923.** године, у Петроварадину је основана метеоролошка секција Прве ваздухопловне команде. У ВС овај датум се обележава као Дан метеоролошке и навигацијске службе.

- **1. новембра 1923.** године, формирана је прва Балонска чета у ваздухопловству Краљевине Југославије.

- **2. новембра 1911.** године, лист Застава је објавио текст под насловом Србин Крилатић у којем је писало: „Равно пре сто година био је Србин Крилатић (авијатичар) Крашковић на гласу“. У листу Маџар Курир од 15. септембра 1811. године читамо да је он са својим другом Менером летео у Будимпешти и Пожуну.

- **6. новембра 1940.** године, после италијанског бомбардовања Битоља, појачане су мере опреза и подигнут је степен приправности. На аеродром Мостар, где је било и седиште команде Приморске војне области, упућена је из Београда на борбено дежурство елитна 102. ловачка ескадрила из Шестог ловачког пука, са авионима Ме-109Е са задатком да непрекидно патролира дуж Јадранског мора у циљу спречавања изненадног напада италијанске авијације.

- **6. новембра 1945.** године, полетео је први авион са ознакама нове Југославије на редовној међународној линији Београд – Праг. Био је то Ц-47 Југословенског РВ.

- **10. новембра 1948.** године, у Београду је основано предузеће за израду авионских мотора 21 МАЈ (ДМБ).

- **10. новембра 1970.** године, ЈАТ је први пут у својој историји превезао милион путника у току једне године.

- **10. новембра 1974.** године, започео је ЈАТ-ов први лет око света авионом Б-727 на рuti: Београд - Бејрут - Бомбај - Сингапур - Токио - Хонолулу - Лос Анђелес - Њујорк - Лондон, који се завршио слетањем у Београд 29. новембра.

- **11. новембра 1944.** године, формирана је пријемна комисија за попуну команди и јединица Групе ваздухопловних дивизија.

- **11. новембра 1945.** године, формиран је Ваздухопловно-медицински институт (ВМИ).

- **12. новембра 1902.** године, Коста Милетић је завршио школовање у Аеронаутичкој техничкој школи у Петрограду.

- **24. новембра 1962.** године, формиран је први ракетни пук противваздушне одбране у југословенском РВ и ПВО.

- **26. новембра 1908.** године, Указом министра војног ђенерала Степе Степановића, установљена је Голубија пошта.

- **26. новембра 1999.** године, преминуо је генерал Михајло Никодић-Кајле, пилот бранилац Београда 6. априла 1941. године.

- **28. новембра 1949.** године, формиран је 198. јуришни пук чије традиције наставља и негује 98. ваздухопловна бригада.

- **Крајем новембра 1841.** године, калфа Манојло покушао је да са крова Ђумукане (Царинарнице) у Београду, полети справом сопствене конструкције. Манојло је прелетео преко глава бројних посматрача, али се убрзо срушио у снежни нанос.

ПРВИ СРПСКИ АЕРОКЛУБ

Први српски аерклуб основали су војни пилоти

После Првог светског рата у Европи је, по угледу на предратна искуства у раду ваздухопловних организација, и по препорукама Међународне ваздухопловне федерације (ФАИ, 1905. године) за даљи развој и афирмацију ваздухопловства, и у Југославији рађа се идеја о потреби оснивања националног аероклуба. У ширењу те идеје и њеној афирмацији предњачили су **српски пилоти**, који су пред рат и током рата, школовани у Француској или на Солунском фронту, где су долазили у додир са авијатичарима из савезничких држава, посебно они који су били на Западном фронту, и од њих примали информације и сазнања о националним ваздухопловним организацијама. Врло брзо такве идеје су, наишавши на плодно тле, и успешно реализоване.

У Београду је 22. октобра 1921. године група резервних авијатичара, окупљених у кафани „Код белог орла“ донела одлуку да се формира „**Српски аероклуб**“, по угледу на француски аеро-клуб.

Иницијатори и оснивачи били су српски авијатичари **ратни ветерани са Солунског фронта**: Матија Хођера, Орестије Крстић, Драгољуб Ристић, Сава Микић, Драгиша Вујић, др Рудолф Арчибалд Рајс, Драгољуб Митровић-Јанковић, Драгош Адамовић, Јован Шрепловић, Атилије Распор, Сава Симић, Михајло Бошковић, Петар Ђурковић, Ђорђе Мирковић и Богдан Богдановић.

За почасног председника Аероклуба изабран је др Рудолф Арчибалд Рајс, за председника Матија Хођера, за секретара Сава Микић, за благајника Драгиша Вујић и за библиотекара Сава Симић.

Југословенски аероклуб

Наредне године, 14. маја 1922. одржана је редовна скупштина где су усвојена Правила аероклуба, изабран управни и надзони одбор и постављени задаци за даљи рад. Председник је био Матија Хођера, потпредседник Тадија Сондермајер, секретар Милан Ивановић, благајник Драгиша Вујић, а библиотекар Сава Симић. На скупштини је промењен назив у Аероклуб Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Од 1923. године председник Аероклуба је Кнез Павле Карађорђевић, а Матија Хођера секретар. На годишњој скупштини 1. априла 1924. године Правила Аероклуба из 1922. године су преправљена и допуњена.

У члану 10. Правила Аероклуба Срба, Хрвата и Словенаца, наведено је да су оснивачи авијатичари: Адамовић Драгош, Бошковић Михајло, Веселиновић Милорад, Вујић Драгиша, Вукотић Миливоје, Вучковић Живота, Димитријевић Мика, Димитријевић Светозар, Ђурић Владимир, Ђурковић Петар, Живковић Станимир, Живковић Михајло, Жикић Никола, Зарић Агатон, Ивановић Милан, Ивановић Вучета, Јанковић

Јова, Јефтић Миладин, Јевремовић Милорад, Југовић Јован, Калембер Јован, Крстић Орестије, Маркићевић Јанко, Марковић Михајло, Матејић Милорад, Микић Сава, Милетић Коста, Милетић Миодраг, Милетић Никола, Мирковић Петар, Митровић Драгољуб, Михајловић Мића, Мишић Драгољуб, Наумовић Александар, Обреновић Миодраг, Павловић Душан, Петровић Живоград, Петровић Петар, Попадић Боривоје, Рајчевић Стеван, Радовић Душан, Распор Атилије, Ристовић Драгољуб, Рош Ђорђе, Савић Драгутин, Савић Милутин, Самарџић Владислав, Симић Сава, Стаменковић Милош, Стефановић Тихомир, Станојевић Србобран, Сондермајер Владислав, Сондермајер Тадија, Стојановић Драгољуб, Томић Миодраг, Трајковић Петар, Трнавац Давид, Учек Милутин, Хођера Матија, Хођера Светислав, Цонић Душан, Црвенчанин Андра, Шперловић Јован.

Аероклуб је неколико пута мењао име, од 1928. званичан назив му је Аероклуб Краљевине Југославије „Наша крила“, и коначно од 1935. године Краљевски југословенски Аероклуб „Наша крила“. Клуб је постао члан Међународне ваздухопловне федерације (ФАИ) од свог оснивања.

АК је сарађивао са Удружењем резервних авијатичара (УРА) Кталеvine Југославије.

Аероклуб је издавао свој часопис „Наша крила“, од 1924. до 1941. године. Клуб се развијао све до 1941. године, тако је 1924. године клуб имао 20 месних одбора са око 6.000 чланова, а 1939. године имао је око 54.000 чланова. Почетком Другог светског рата клуб је престао да постоји јер је окупатор - нацистичка Немачка, забранио рад и распустио организацију, пошто је имала национална и патриотска обележја, по наредби генерал-пуковника Максимилијана фон Вајкса, окупационог команданта Србије.

Традиције се настављају

После Другог светског рата настао је Ваздухопловни савез, као носиоц традиције ЈАК. Обновљен је и ЈАК „Наша Крила“ почетком деведесетих. УПВЛПС настаје 16. априла 1992. године. (Зл. Грујић)

Коста Милетић говори на конгресу резервних авијатичара 1939. године

СУДАР ХЕЛИКОПТЕРА И АВИОНА

Две особе су погинуле када се хеликоптер у коме су биле две особе сударио са једномоторним авионом у предграђу америчког града Феникса, у држави Аризона. Авион се безбедно спустио, па су инструктор лета и ученик неповређени, али су обе особе из хеликоптера погинуле, пренео је АП. Из полиције су рекли да се судар догодио у граду Чендлер, у близини општинског места. Несрећа се догодила у петак, а ватрогасци и полиција су на месту пада хеликоптера затекле велики дим и олупину, пожар је брзо угашен. Полиција тражи сведоке или особе које су можда снимиле несрећу, како би се утврдио узрок судара. (Извор: ТАЊУГ Субота, 02.10.2021. године)

АЛБАНИЈА - УДЕС АВИОНА "КАНАБИС ЕРА"

Спортски авион се срушио у Албанији, недалеко од границе са Црном Гором. Крхотине летелице пронађене су свега 800 метара од црногорске границе, а очевици тврде да су пилот и путник побегли комбијем са места несреће. Претходно, из авиона су у комби претоварени пакети непознатог садржаја. Препоставка је да се ради авиону којим је превожена дрога заснива на чињеници да је пре месец дана, десетак километара од места удеса, откривена плантажа марихуане. Пре пет година, у Албанији су откривене две тајне писте са којих су полетали авиони којима је превожена дрога. (Извор: РТС, 06. октобар 2021. године)

СРУШИО СЕ МАЛИ АВИОН У МИЛАНУ

У близини станице метроа Сан Донато у Милану, срушио се мали туристички авион након што је, по речима сведока, почео да гори један мотор. Свих осморо људи у авиону, међу којима и једно дете, изгубили су живот. Авион, који је полетео са аеродрома Линате у Милану ка Сардинији, срушио се на празну зграду у изградњи и паркингу. На месту несреће је избио пожар у коме је изгорео авион, и део зграде. Два члана посаде, као и шесторо путника је погинуло. Авион ПЦ-12, идентификационог броја УР-ПДВ, полетео је са аеродрома Линате у Милану у 13.04 сати ка Олбији. Италијански медији су пренели да су у авиону били Петреску (68), његова супруга Доротеа (65), његови синови Дан Стефан (30) и Филипо (33), његова супруга и пет пријатеља. (Извор: РТС, ТАЊУГ, 05. 10.2021. год.)

ПИЛОТ ПОВРЕЂЕН ЛАСЕРОМ У ЉУБЉАНИ

Словеначка полиција саопштила је да је током протеста против ковид мера у Љубљани непромишљеном употребом ласера повређено око пилоту хеликоптера који је надгледао окупљене на Тргу Републике у том граду. Пилот је упућен на специјалистички преглед вида. У случају оштећења вида, може уследити губитак лекарског уверења неопходног да би летео. (Извор: РТС, ДЕЈЛО, 14. 10.2021. године)

ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ "АЛ ИТАЛИЈЕ"

Италијански национални авио-превозник "Ал Италија" је 14. октобра последњи пут превозио путнике. Лет од Каљарија до Рима означио је крај 74 година дуге историје. Униформе зелене, беле и црвене боје је дизајнирао Ђорђо Армани, а "Ал Италија" је прва авио-компанија на свету којом је летео папа, авионом са именом "Први пастир". Тужан дан за запослене у "Ал Италији", од којих већина неће бити поново запослена када авион новоформиране компаније полети у 15. октобра. Прича о "Ал Италији" је почела 16. септембра 1946. године, годину дана након рата, када је та компанија основана као Аеролинее Италиане Интернационали, коју су финансирали италијанска влада и Бритиш Јуропијан Ервејз у аранжману од 60 и 40 одсто.

Авио-компанија је започела операције 5. маја 1947. године, летом из Торина за Катанију и Рим. Убрзо је летове проширила на земље широм Европе, а први интерконтинентални летови започели су 1948. године, између Милана и Јужне Америке. Последњег дана октобра 1957. "Ал Италија" се спојила са "Линее Аерее Италиане". (Извор: РТС, WANTEDINROME.COM, 14. 10.2021. године)

Jet2 naručio još Airbusa A321neo

Британска нискотарифна авио-компанија Jet2 наручила је још 15 нових Аирбуса А321нео. Вест долази након свега месец дана од када су Аирбус и Jet2 потписали уговор о набавци 36 летелица што значи да је превозник обезбедио укупно 51 А321 генерације "нео". Како европски произвођач има велики број поруџбина за своје ускотруине моделе, испоруке авиона за Jet2 се очекују тек 2026. године док ће последњи А321нео бити достављен 2029. Каталонска вредност ових авиона достиже 2 милијарде америчких долара али компанија не крије чињеницу да је добила попуст на најновију поруџбину. (Evropa Jet2 vesti iz avijacije, 06.10.2021.)

British Airways vraća Airbus A380

Компанија British Airways ће вратити своје Airbus A380 у редован путнички саобраћај, преноси портал Headfor Points. com. Наиме, превозник из Велике Британије би ускоро требао да ораганизује тренажне летове са својим Super Jumbo авионима како би се посаде, које дуго нису летеле, поново увежбале. Први летови ће бити на релацији Лондон – Франкфурт и Лондон – Мадрид док се повратак ове летелице на редовне long-haul руте очекује 3. децембра. Превозник је недавно обновио и уговор о сервисирању Airbus A380 са Lufthansa Technikом која ће British-ове Супер Џамбо летелице одржавати у Манили. (British Airways Evropa vesti iz avijacije 05. 10. 2021. године)

Bombardier prodao 20 Challenger-a 3500

Канадски произвођач авиона Bombardier добио је поруџбину за 20 пословних авиона Challenger 3500 од непознатог купца. Посао је вредан 534 милиона долара, и ово је највећа авионска трансакција Бомбардиер-а 2021. "Ова значајна наруџба долази само неколико дана након представљања пословног авиона Challenger 3500, показујући водећу улогу овог модела на тржишту супер средње величине", рекао је Петер Ликорау из Бомбардиера у саопштењу објављеном 30. септембра 2021. Врхунска варијанта Challenger 350, Challenger 3500 први пут је представљена 14. септембра 2021. Ово је најновији Бомбардиер-ов пословни авион средње величине, који би требало да уђе у употребу у другој половини 2022. године. Млазни авион Challenger 3500 може да прими до 10 путника. Има долет од 6.297 километара (3.500 наутничких миља) и може постићи максималну брзину од 0.83 Маха (1.017 километара на сат). (Bombardier Challenger 3500 Severna Amerika, 02.10.2021.)

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УПВ.ПИС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства.
Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrujic@gmail.com, www.udruzenjepvpls.org